ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

ВЕСЕЛКА

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE



РІК XV. СЕРПЕНЬ-ВЕРЕСЕНЬ, 1968 Ч. 8-9 (168-169)



„ЕКСПО 67" І УКРАЇНСЬКА УЧАСТЬ У НЬОМУ

У 1967 році відбулася в Монтреалі (Канада) міжнародна виставка під назвою „Людина й її світ — Експо 67". Ця виставка притягнула багато відвідувачів. Взяли у ній участь також канадійські українці, влаштовуючи окремі мистецькі виступи та „Український Тиждень". Ця виставка продовжується й цього року у дещо зміненому вигляді.

Наші читачі, учні 6А кляси „Рідної Школи" при парафії Успення Божої Матері на Роземонті в Монтреалі, прислали нам два загальні описи минулорічного „Експо" і опис „Українського Тижня". Учителькою й опікункою 6А кляси є п-ні Марія Брикович.

Даня Баб'юк, 10 років, пише: У 1967 році Канада влаштувала світову виставку „Експо 67", бо цього самого року Канада святкувала століття конфедерації. Мені сподобалися всі павільйони, але найбільше павільйон Бірми. Там були показані дорогоцінні камені й матеріяли. У совєтському павільйоні було багато експонатів з України, але москалі казали, що це все не українське, а російське. Україна не мала свого павільйону. У французькому павільйоні показували здобутки в ділянці електротехніки, медицини й різні нові винаходи. На останньому поверсі була виставка давніх і модерних образів. З найвищого балькону видно було цілу околицю — ріку та пристань св. Лаврентія і багато кораблів з усіх сторін світу.

У програмі виступів окремих національних груп відбувся „Український Тиждень". Зокрема гарно виглядали виступи СУМ і Пласту. Це був найкращий день на „Експо".

Петро Гуменний, 10 років, так описує свої враження з „Експо": „Експо 67" — це була найцікавіша виставка, яку я бачив. Ми відвідали більшість павільйонів. Людей було дуже багато. Мені найбільше сподобався „Телефон павільйон". Там був показаний цікавий фільм — подорож по Канаді. фільм був зроблений так, що глядачам здавалося, що вони справді їдуть. Також гарний був канадійський павільйон. Я бачив там пні дуже старих дерев та різні машини. Страшно було вийти на верх будівлі. Але вид з неї був дуже гарний. Сподобався мені й французький павільйон, бо в ньому було багато різних машин і приладів. Ми відвідали розвагову частину виставки „Ля ронд", і я їздив на павуку. Ще ніколи в житті так не настрашився. Ми ходили до „Ставка дельфінів", дивились, як їздять на водних лещатах. У „Габітаті" бачили, як виглядатимуть помешкання майбутнього. „Експо" тривало від 28 квітня до 29 жовтня. Ми ходили на „Експо" шість разів. При вході на виставку були прапори всіх народів, бракувало тільки українського.

„Український Тиждень" був дуже вдалий. СУМ і Пласт робили вправи і добре маршували. Сумівці приїхали автобусами з своєї оселі „Верховина". Молодь показувала також звичаї українського народу й танцювала українські танки у народніх костюмах. Співали українські хори. Присутнім сподобався „Український Тиждень", і про нього подавали в радіо й телевізії та писали в пресі.

„Експо" було дуже гарне, і я хотів би, щоб на майбутній світовій виставці був окремий український павільйон з українським національним прапором.

Олеся Березовська, 10 років, описує „Український Тиждень" на „Експо": У 1967 році в Монтреалі відбулася світова виставка під назвою „Людина та її світ". Вона була влаштована на трьох штучних островах на ріці св. Лаврентія. На цих островах побудовано понад сто павільйонів. В імпрезовому павільйоні відбувся 25-29 липня „Український Тиждень", влаштований українськими жіночими організаціями Монтреалю й околиці. У тому часі кожного дня відбувались покази української історичної, народної й сучасної ноші та мистецькі виступи хорів, танцювальних і музичних ансамблів, а також показ фільму „Скарби України". Була влаштована виставка вишивок, писанок та кераміки. Особливо зацікавив відвідувачів практичний показ писання писанок та вишивання. Багато чужинців відвідали цю виставку й познайомилися з нашою традицією, культурою й мистецтвом. Всім відвідувачам прибито на пам'ятку на їх квитках печатку з тризубом і написом французькою й англійською мовами, що це — „Український Тиждень". Совєтські представники внесли протест перед управою „Експо" за вживання печатки з тризубом, і адміністрація заборонила українцям її вживати. Це був єдиний неуспіх у так гарно і вміло проведеному „Українському Тижні".



з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колеґія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа — 40 центів. Ціна подвійного числа — 60 центів.

Обкладинка роботи Б. Божемського

"THE RAINBOW" — "VESELKA"

Published monthly, except June to September Bi-monthly at Jersey City, New Jersey
81-83 Grand Street — Jersey City, N.J. 07303

Subscription $4.00 per year.

Entered as Second Class Matter at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
Ніна Мриц — Новацька стійка

РОЛЯНИК *Ілюстрація Ю. КОЗАКА*

ГАВЧИКОВА НЕСПОДІВАНКА

Бігав я, купався, прів
В таборі під гаєм
І на сонці загорів —
Мама не впізнає.



Не впізнає і сестра,
Синьоока Неля,
Ні бабусенька стара
З сірого фотеля.

Тільки Гавчик, песик мій,
Той впізна мене як стій,
Не його здурити! —
Він із дива — Боже мій! —
Певно стане вити.

Микола ЩЕРБАК

ЩО СВІТИТЬ МАНДРІВНИКАМ

По грозі і зливі літом
Блисне сонце золоте,
І край неба із привітом
Нам веселка розцвіте!

А вночі, як наступає
Темрява в німих полях,
Нам веселчин брат сіє —
Зоряний Чумацький Шлях!

Гроза — буря (thunder storm); Чумацький шлях — Молочний шлях у небі — galaxy, the Milky Way.

Алла КОССОВСЬКА

ОЛИНІ КОСИ

У Олюні довгі коси,
Мама їх чесала досі,
А сьогодні перший раз
Оля це зробила враз.
Бо Олюня вже доросла,
Мусить вміти плести коси,
Бо від завтра наша Оля
Буди вчитися у школі,
А дорослій вже школярці
Слід обходитись без мамці.
Оля горда і щаслива:
Коси заплела, на диво,
Швидко, вправно, дуже туго,
Ось готова перша, друга!
На кінцях блакитні стрічки,
Такі самі, як спідничка,
І блакитні очі в Олі,
Наче ті волошки в полі.

ТАРАСИК УЧИТЬСЯ...

(Ілюстрація І. Бриковича)



Праворуч — телевізор,
Ліворуч — радіо грає.
А потім в школі наш Тарасик
Два рази два — не знає . . .

Б. Дан.

Іван МАСЛЯНКО *Ілюстрації Б. ПЕВНОГО*

НАД ПРУТОМ У ЛУЗІ

ДВА ХИЖАКИ

Івасева хата стояла недалеко великої гірської річки, що називається Прут. Над Прутом були зарослі лататтям невеликі озерця. За озерцями простяглися широкі луги, де було багато пташок та малих диких звірів — зайців, хом'яків, борсуків і лисів.

Івась часто заходив у луг — сам або з сестрою Дорою. З берега озерця можна було приглядатись, як плавають рибки. Часом з'являлась дика качка з каченятами, а на тростині фуркотіли водяні метелики, мов малесенькі літаки. Навесні з лугу було чути чарівний спів солов'їв, часом кувала зозуля або дудукав одуд.



Івась скоро навчився пізнавати всі риби, що жили в озерах. Тут були зеленкуваті, довгі, мов човни, щуки, горбаті окуні з пилками на спині та клені, похожі на праники, з зеленими хребтами й великими очима. На дні поблискували ясною лускою золоті лини, а худенькі, зверху зеленкуваті й білі по боках швайки жваво підскакували за мушками, що літали над водою. Поміж водяним зіллям виблискували на сонці різнокольорові мириснички.

Якось побіг Івась у луг подивитись, що там діється. Сів на березі озера, зарослого водяними лілеями. Поміж ними синіло кругле плесо чистої води. Нараз Івась побачив велику щуку, що висунулася з-між водоростей майже на середину плеса. Розкривши зубату пащу, щука, видно, нагляділа якусь рибу й готувалась напасти на неї.

По другій стороні плеса стояв великий зелений окунь. Він наїжив свою пилку на хребті і схилився головою вниз, готовий різнути пилкою свого ворога, щуку. Окунь стояв упоперек до щуки.

Щука змінила свою поставу, щоб легше було схопити окуня за голову. Тоді й окунь змінив положення, уставившись знову впоперек до щуки. Кілька разів щука й окунь зміняли свою поставу. Івась догадався, що риби приготовляються до боротьби. Він дуже зацікавився: хто перший нападе і хто кого переможе? Чи щука потрощить кості окуневі, чи окунь відріже своєю пилкою щучину голову?

Нарешті щуці не стало терпцю. Розкривши ще більше пащу, вона кинулась на окуня. Наглий зудар — і на воді з'явилося трохи луски, зрізаної пилкою окуня, але цим разом з неї посипалося ще більше луски. На тілі щуки появилися знаки по обідраній лусці, а окунь мав перебитий ніс і щоку, але був готовий до дальшого бою.

Бій не був вирішений, і борці розійшлися. Певно залізли кудись у водорості гоїти свої рани.

ЛИСИЦЯ - МАТИ

Іншого разу Івась заховався за кущиком, щоб його ніхто не бачив, і чекав. Надворі була тепла, парна погода. Час від часу тьохкав соловейко і цвірінькали малі пташенята.

Івась почав уже нудитись, коли нараз на протилежному березі озерця висунулася з кущів лисиця. Спершу вона розглянулась, потім вийшла на пісок і сіла. До неї підбігло четверо малих лисенят.

,,То, певно, лисиця-мати, а це її діти, — подумав Івась. — Які вони гарні, як мило бавляться!''

Лисиця сиділа на сторожі. Нараз вона засвистала. Лисенята вмить прилягли в траві і знерухоміли, мов їх і не було. Бачачи, що нема небезпеки, лисиця знову свиснула. Маленькі підбігли до неї і знову почали бавитись.

По короткій хвилині лисиця лапкою втихомирила малят і підійшла до води. Малі пішли за

нею. Лисиця, забрівши по коліна у воду, свистала й муркотіла, але малі, лише замочивши ноги, не хотіли йти далі. Тоді лисиця взяла одно лисеня в зуби й викупала його, а далі почесала пазуристою лапою і поклала на піску, щоб обсохло. Так перемила й перечесала всіх дітей, поклала на піску і знов сіла біля них на сторожі.

Івась сидів непорушно за кущем. Він був дуже радий, що побачив справжню лисицю та ще й лисенят — таких смішних, жвавеньких, з довгими пушистими, мов маленькі мітли, хвостиками.



Коли лисенята обсохли, лисиця обтрусила з себе пісок, і те саме зробили лисенята. Мати свистом дала знак, і всі подалися на луг, певно, шукати собі їжі.

Івась швидко піднявся з-під куща й побіг додому. Йому дуже хотілося розказати Дорі, що він бачив живу лисицю і четверо чудових лисенят.

Пояснення-словничок: **Прут — річка в Україні, випливає в Карпатах і вливається в Дунай близько Чорного моря; хом'як — hamter; борсук — barger; луг — заросла травою та кущами лука (meadow); одуд — hoopoe; щука — pike, luce; окунь — perch; клені, швайки, мирисднички — місцеві назви риб; лин — tench; праник — дощечка з ручкою, якою вдаряють по білизні, коли її перуть; луска — fish scales; плесо — pool, reach of river; пащa — рот тварини (mouth of animal); водорість — рослина, що росте у воді (water plant).**

ВІД РЕДАКЦІЇ

У числі „Веселки" за квітень 1968 р. на сторінці 9-ій трапилася помилка, а саме вірш Вадима Лесича „Ляля" підписано прізвищем Михайла Маморського, а вірш Михайла Маморського „Чого я вчуся?" підписано прізвищем Вадима Лесича. Шановних авторів і читачів просимо вибачити. Обидва вірші передруковуємо.

Вадим ЛЕСИЧ

ЛЯЛЯ

В лялі сині оченята,
стан стрункий і коси русі,
одяг в лялі, наче в свято,
і уста її сміються.

Та як лялю пригорнути,
притиснути до серденька,
хоч нема на личку смутку —
плаче голосом тоненьким.

І пищить так смішно, дивно,
хоч нема на личку жалю,
аж дивується дитина,
що смішної вдачі ляля.

Бо Катруся добре знає,
що в обіймах мами й тата
личко радістю сіяє
і так затишку багато.

А ця ляля — це паяцик,
смішно милий, мов ведмедик,
що — коли не треба — плаче,
і сміється без потреби.

Михайло МАМОРСЬКИЙ

ЧОГО Я ВЧУСЯ?

Вдома вчить мене матуся,
В школі вчить мене учитель —
І сама я пильно вчуся
Рідним словом говорити.

Вчусь не тільки говорити,
А й читати і писати,
Щоби здивувались діти,
Щоб раділи мама й тато.

Щоб пішла між люди слава,
Щоб сказали: „От, дитинка!
Пильна, мудра і ласкава
Ця маленька українка!"

Роман ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрації П. АНДРУСЕВА*

МАЛИЙ ГЕРОЙ З КРАСНОПОЛЯ

IV. Відсіч

Борис хвилину наслухав, чи не чути людських голосів, потім обережно й поволі, мов лис, став скрадатися берегом потоку. Зупинявся щокілька кроків і насторошував вуха. Так він допевнився, що бодай тут покищо безпечно.

Тоді хлопчина, мов тінь, став просуватись понад течією. Припадав до кожного куща або прилягав у високій траві. Щебетали пташки, дзвінко грали між галуззям дерев мушки, над квітами бриніли джмелі, літали метелики, але всього того Борис не чув і не бачив. Він сам був тепер наче мушка, що намагається вирватись непомітно із сітей страшного павука.

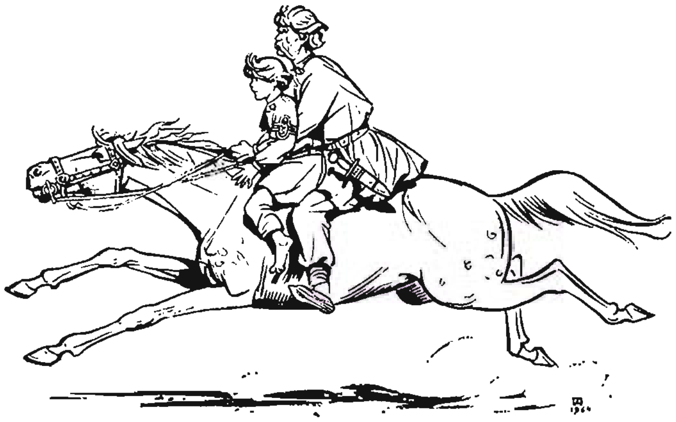
Через деякий час яр почав ширшати, а його круті береги обнизились. Борис побачив невеличкий ставок, порослий очеретом. Праворуч від нього зеленіла чудова, рівна, мов стіл, галява, вся в буйній траві і в квітках, позолочена світлом сонця, що схилялось до заходу.

Хлопець почав обходити ставок і . . . раптом затремтів. На галяві почулось форкання коня. І враз хлопець побачив татарина, який, скочивши з дерева, пустився бігти в його сторону, викрикуючи незрозумілі слова. Татарин, певно, був на чатах, побачив Бориса і кликав, щоб він зупинився.

„Боже! Він мене помітив! Що тепер буде?” — залебеділа думка в Бориса.

Але він не розгубився. Він все ще обдумував останні можливості рятунку. Була лише одна рада: сховатись у воді. Це не було легке діло, але цю штуку Борис знав. Головне, щоб татарин не побачив, як він це робитиме. Борис стрибнув поза кущі верболозу й гулькнув з берега в неглибоку воду. Виламав било торішнього сухого очерету. Очеретина була всередині порожня. Один кінець очеретини він встромив в уста й ліг під воду. Другий кінець очеретини стирчав над дзеркалом ставка, і тудою проходило до хлопчини повітря. Водяні жмури вдарились об берег, і чиста гладь води сховала Бориса від лютого ворога.

Задудніла на березі швидка хода. Татарин був певний, що спіймає хлопця. Вимахуючи луком, він підбіг до кущів верболозу, за якими Борис зник йому з очей. Кущі були невеликі, і зразу було видно, що в них ніхто не заховався. Татарин здивувався, повів кругом зніяковілими очима і побіг далі, перещукуючи по черзі гущавину над



водою. Обійшов ставок навкруги і, бачачи, що його зусилля даремні, вернувся по коня та й поїхав поволі понад потоком. Мабуть, міркував, що туди хлопець утік.

Минула хвилина мовчанки. На тлі неба, залитого жовто-рожевими рум'янцями заходу, майнули дві дикі качки і, знизивши літ, опустились на плесо ставка. Але в ту ж мить, злякано затріпавши крильми, зірвались у повітря, бо недалеко від них з-під води виринула людська голова, вся в намулі, обплетена водяними рослинами.

То був Борис. Сердешний хлопчина радніш був подібний до болотяного чортика, ніж до душі християнської. Але він був урятований і в його серці зросла надія на рятунок Краснополя. Борис ще раз розглянувся, згорнув з ніг і грудей цілу пригорщу слизьких чорних п'явок, що почали вже бенкетувати його кров'ю і щойно тоді побрів до берега.

Борис добре пам'ятав вказівки дядька Максима, і без труду відшукав пасіку діда Степана, якого часом бачив у Краснополі. Старий пасічник заходився коло своїх улюблених трудівниць-бджілок, не прочуваючи лиха, що було так близько. Але тепер не можна було тратити ні хвилини! На щастя, за пасікою пасся кінь, на якому хворий на ноги дідусь приїжджав до лісу. Степан посадив Бориса перед себе на коня, і обидва поскакали до найближчого лісового хутора. За хвилину в смерекових тінях два інші посланці-вершники щосили галопували з хутора в напрямі до Голих Гір.

***

А тим часом —

Татари до самого заходу сонця будували на возах загорожу від стріл і каміння. Під церков-



ними липами горіли їхні ватри. Потім татари повечеряли і, розставивши ще більше стійкових навколо замочка, повкладалися спати.

— Не вірте їм! Це хитрощі! — остерігав Васюта краснопільських оборонців. — Вони хочуть, щоб ми повірили, що вночі не буде нападу. Як добре стемніє, щохвилини сподівайтесь його! Хай Бог береже нашого Борисика від злої пригоди, а нам хай дасть мужність і силу видержати до кінця!

— Амінь! — відповіли хором оборонці, і кожний міцно стиснув зброю в руці.

Тиха ніч обснувала тінями ліси й поля. Над Краснополем висіла напружена зловісна мовчанка. Ледве помітно блимали ватри в татарському таборі.

Мов каламутна ріка, помалу пропливав час. Було вже недалеко півночі.

Нараз нелюдський голосний крик сколихнув тишину. З вовчим виттям та пекельним вереском татари стали посувати до воріт вози з загорожею від стріл і каміння. Одночасно загорілися всі будинки села разом із церквою. Густий їдкий дим, мов осіння непрозора мряка, оповив замочок, і під його прикриттям татари підступили аж до воріт. Одні рубали сокирами ворота, другі засипали стрілами з луків стрільниці в частоколі. Дихнув вітер, згорнув дим, роздмухав полум'я, і від пожежі, яка спалахувала щораз більше, стало ясно, мов удень.

У червоно-кривавому сяйві пожежі закипів завзятий бій. На напасників полетіли стріли й каміння оборонців. Хоч тепер татари мали за що ховатися, все таки впало кілька напасників, що рубали ворота. На їх місце підскочили інші. Посипались тріски, загупало каміння об заслону на возах. Нарешті ворота таки повалилися на землю, і татари вдерлися на подвір'я замочка. Тоді оборонці замкнулися в заборолі, і боротьба продовжувалася.

Татари вили з радости, бо були певні, що незабаром дістануть у свої руки людей і їх майно.

Нараз земля задудніла від кінських копит, і курява піднялася вище дерев.

— Наші! Наші! — закричали радісно краснопільці в замочку.

Біля церковних лип, що вмирали в полум'ї разом із своєю церквою, блиснули панцери княжих вояків. Короткий наказ — і вони, мов буря, вда-

рили на татарів. Недовго тривав бій. Увесь ворожий загін був знищений.

Максим з гордістю й любов'ю пригорнув Бориса до своїх грудей, а потім усі мешканці села, старі й молоді, по черзі тиснулись до малого героя, щоб його привітати. Але Борис не думав про свій сміливий учинок. Він радів, що його односільчани врятувалися від смерти й неволі. З його очей текли сльози радісного зворушення.

А після бою, коли він заснув спокійним сном, йому приснилися покійні батько й мати. Мати ніжно поклала руку на його волоссячко, а батько тепло всміхнувся і сказав: „Не пропаде країна, де навіть діти вміють бути героями!"

***

Краснополе більше не відбудувалося. Його заорали, а на тому місці, де стояла церківка, поклали пропам'ятний камінь. Мешканці заснували нове село в захиснішому місці, в долині над річкою, де росли тільки бур'яни і кропива. І назвали це село Кропивною.

Кропивна стоїть в Україні ще й сьогодні.

(Кінець)



Пояснення-словничок: настороршувати — підносити to raise up, put up), настороршувати вуха — наслухати (to prick up one's ears, to listen attentively); бриніти — гудіти (to hum, buzz, murmur); течія — струм води (current, stream, flow); галява — відкрите місце в лісі (clearing in the forest); форкання — звуки, що їх видає кінь ніздрями (to sniff, snort); верболіз — надбережні кущі з родини верби (osier, species of willow); гулькнути — скочити (to throw oneself forward); било — стовбурчик рослини (stem, stalk); гладь — рівна поверхня води, плесо (broad clear surface of a river, lake); намул — мокрий пісок на дні ріки (slime, silt, mire, warp); п'явка — водна тварина, що присмоктується до тіла інших створінь і п'є їхню кров (leech, bloodsucker); брести — ходити водою (to wade, ford); обснувати обмотувати (to spin all around); каламутний — нечистий, забруднений (про воду) — (muddy); стрільниця — отвір в оборонному мурі чи валі, через який оборонці стріляли на ворога (loophole, battlement); курява — порох, несений вітром (dust cloud).

НАША ПОШТА

Галя Перун, учениця 3-ої кляси з Торонта (Канада), пише: Я читаю „Веселку" і бачу, що в журналі багато дітей пишуть про свої школи. Тому й я хочу написати про змагання в читанні українських книжок у нашій українській школі св. Миколая в Торонті. Діти від другої до шостої кляси читають українські книжки й пишуть зміст з прочитаного. Книжки позичають здебільша з шкільної бібліотеки, яка нараховує понад сімсот томів. Змагання проходять успішно. Чимраз більше дітей читають українські книжки. Наприкінці року найпильніші читачі отримують нагороди.

Минулого року з нагоди закінчення навчання відбулося в нашій школі свято. По молебні, що його відправив о. Микитин, школярі зійшлися в церковній залі. Учні шостої кляси вручили всім учителям квіти і подякували їм за навчання. Опісля пан директор Михайло Федак роздав нагороди тим учням, які прочитали найбільше книжок. Першу нагороду отримав учень шостої кляси Андрій Цибульський, другу — моя сестра, учениця четвертої кляси, а третя припала учениці другої кляси Дарії Ковалик. Були ще й інші нагороди. У нагороду діти отримали гарні й цікаві книжки. Я також багато читаю, бо хочу дістати нагороду за прочитане.

Відповідь Редакції: Дорога Галю! Дякуємо за гарного листа про змагання у читанні українських книжок у Твоїй школі. Інші школи, зокрема в Австралії, кожного року влаштовують змаг у читанні книжок. Дитячий Гурток Книголюбів у Бронксі в Ню Йорку організує також змагання своїх членів у читанні рідних книжок та влаштовує з тієї нагоди прилюдні виступи з роздачами нагород. Приклад Твоєї школи й інших шкіл повинен заохотити всіх українських школярів до читання й змагу. Бажаємо Тобі отримати першу нагороду!

ДІТИ! ВІДНОВЛЮЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ „ВЕСЕЛКИ"! ПРИЄДНУЙТЕ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

ДІМА

Ілюстрації Ю. КОЗАКА

БІЛЯ РІЧКИ

У кота зелені очі
І біленькі лапки.
Ходить котик біля річки,
Дивиться на жабку.



Що за чудо? Що за диво?
Зрозуміть не може:
У воді так добре плава
І на мишку схоже.

Нахилився над водою
Наш цікавий котик,



Замочив біленькі лапки,
Вусики і ротик.

— Ква! — йому гукнула жабка
Якнайголосніше, —
Не збирайсь мене ловити,
Я тобі не миша.

І під воду... Тільки хвилі
Розійшлися колом.
Ходить котик біля річки,
Дивиться довкола.

Катерина ПЕРЕЛІСНА

ЯГОДИ

Хто бажає ягідок?
Хто б хотів купити?
Можна їсти їх і так,
Можна і варити.

Ось червоні вишеньки,
Тількищо нарвали!
Так і просяться у рот,
Щоб ви скуштували.

Ось малина, ще й яка!
Тільки ж небагато,
Та таку хіба їдять
У велике свято.

Ну, швиденько! Що кому?
Швидше замовляйте!
На киселик? На компот?
Їжте, споживайте!

Киселик, кисіль — fruit dessert.

Катерина ПЕРЕЛІСНА

ГОРОБЧИК

(Ілюстрація П. Холодного)



— Джив, горобчику! Джив-джив!
Що ти снідав, що ти їв?
Чи ти зернятка клював,
Чи ти ягідку довбав?
Джив-джив-джив! Джив-джив-джив!
Розкажи нам, що ти їв!

„В полі зернятка ростуть,
Та мені їх не дають:
Проганяють і кричать —
Де ж там можна поклювать!
Джив-джив-джив! Джив-джив-джив!
Я нічого ще не їв!

„Не літав я і в садок,
Не довбав я ягідок:
Там опудало страшне —
Проганяє геть мене.
Джив-джив-джив! Джив-джив-джив!
Я нічого ще не їв!"

Клювати — дзьобати (to peck, to pick); опудало або страхополох (scarecrow) — це велика лялька з соломи; її ставлять на полі або в городі, щоб лякати птахів, що чинять шкоду.



ЖИРАФА В ШАФІ

(Ілюстрація Ю. Козака)

Я замкнув жирафу в шафі
І сказав таке жирафі:
— Ти сиди, жирафо, в шафі.

Мовила мені жирафа:
— Ну, скажи, чому тут шафа?
І чому тут я, жирафа?

Я лишив жирафу в шафі
І сказав таке жирафі:
— Шафа — рима до жирафи,
А жирафа — рима шафі!

Бабай

Рима — це однакове (однозвучне) закінчення двох або більше слів у віршах, наприклад: він — дзвін, Микола — школа, іде — молоде, серденько — легенько.

Текст: Роман ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ*

ГОЦА ДРАЛА



У своїй новій хатині
Гоца — справжня господиня.

Як і господині слід,
Варить перший свій обід.

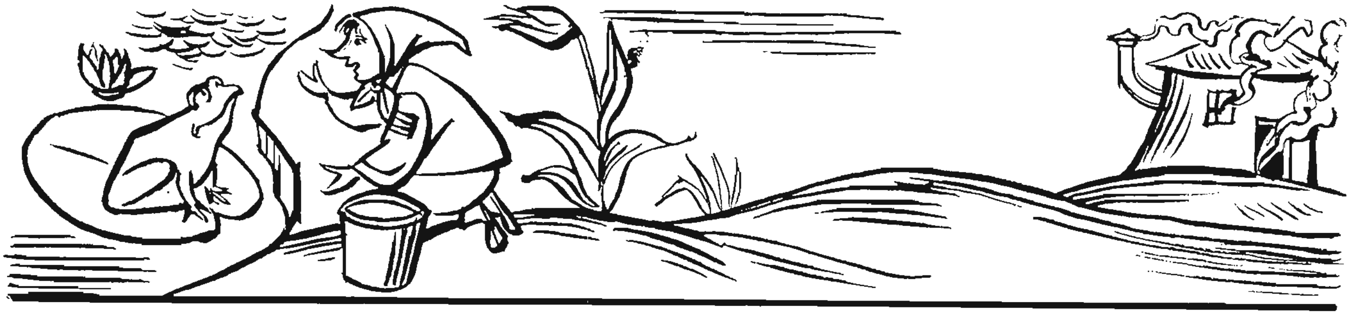
В горщиках новеньких трьох
Борщик, каша і горох.



Каже Гоца до гороху:
— Ти кипи собі потроху!

А до каші: — Не спішись,
Помалесеньку варись!

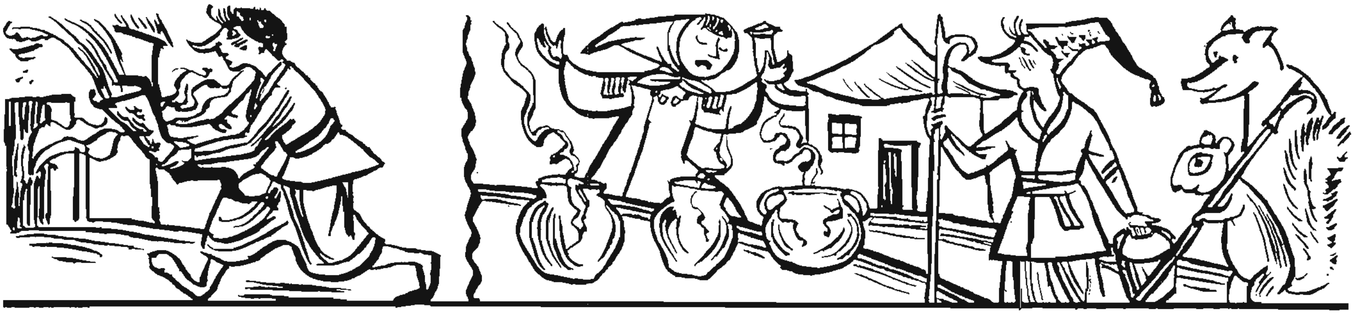
І нарешті до борщу:
— Я по воду полечу.



От, пішла вона по воду,
Стріла жабку коло броду

Дві години бала-бала,
Про обід не пам'ятала . . .

Аж оглянулась на дім —
Лихо! В хатці сірий дим!



— Ой, рятуйте! Ой, горить!
Ґном з коновкою летить.

Ні, то хатка не горіла,
Хоч від диму закоптіла.

То в горшках згоріли трьох
Борщик, каша і горох . . .



КОНИК-СТРИБУНЕЦЬ

(Ілюстрація Б. Божемського)

Плигнув на віконечко
Коник-стрибунець.
Ми ж йому не кажемо:
— Тут тобі й кінець!



Ми його у кошику
Несемо в садок.
Хай собі, малесенький,
Плига між квіток.

Наш садок заквітчаний,
Пишна в нім трава.
Коник, мов на скрипочці,
Грає- виграва.

Діма

ФОРТЕЦЯ НА ПЛЯЖІ

(Ілюстрація Б. Божемського)

Починаймо, саме час,
Тут фортеця буде в нас,
Це робота — не забава,
будівничим честь і слава!



Ми насипали вали,
в рів води вже налили,
збудували стіни й вежі,
й громозводи від пожежі.
Є вже брами, є мости.
Можна й прапор піднести.

А в льохах є зброя й порох:
не страшний ніякий ворог!

Л. Гадай

Г. ЧОРНОБИЦЬКА

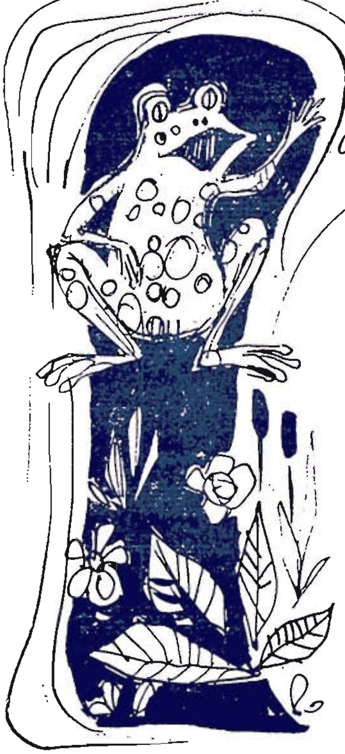
Ілюстрація Б. БОЖЕМСЬКОГО

СКОРОМОВКА

Ось морелі
на тарелі.
Дайте фарби акварелі,
я змалюю ці морелі.
Малювала,
ласувала.
Ласувала,
малювала.
Десь поділися морелі,
вже немає на тарелі.
Хоч немає на тарелі,
залишились на папері
намальовані морелі.
Аж три парі
на папері!







РОЗМОВА

(Ілюстрація Ю. Козака)

Сиділи дві жабки
Біля ставка,
Була в них розмова
Така:

— Ква? — питала перша жабка
Стривожено дуже.
— Ква-ква-ква... — відповідала
Друга їй байдуже.

— Ква-ква-ква? — перепитала
Перша жабка знову,
І на тому закінчилась
Жаб'яча розмова.

Діма



Лібретто: Катерина ПЕРЕЛІСНА *Музика: Осип ЗАЛЕСЬКИЙ* *Ілюстрації: Юрій КОЗАК*



ДІЯ ДРУГА

(Та сама галявина. Жабка час від часу визирає із ставочка. Бабка-Королева з своїм почтом чекає вісток про Цвіркунчика. Входить стомлений і засмучений Цвіркун, за ним Коник.)

ЦВІРКУН *(жалібно)*

Ой, нема його ніде,
Ми вже скрізь шукали,
А Метелики й Бджілки
Всюди облітали.

КОРОЛЕВА

Почекайте! Не тужіть!
Годі сльози лити!
Відшукаємо його —
Будете радіти.

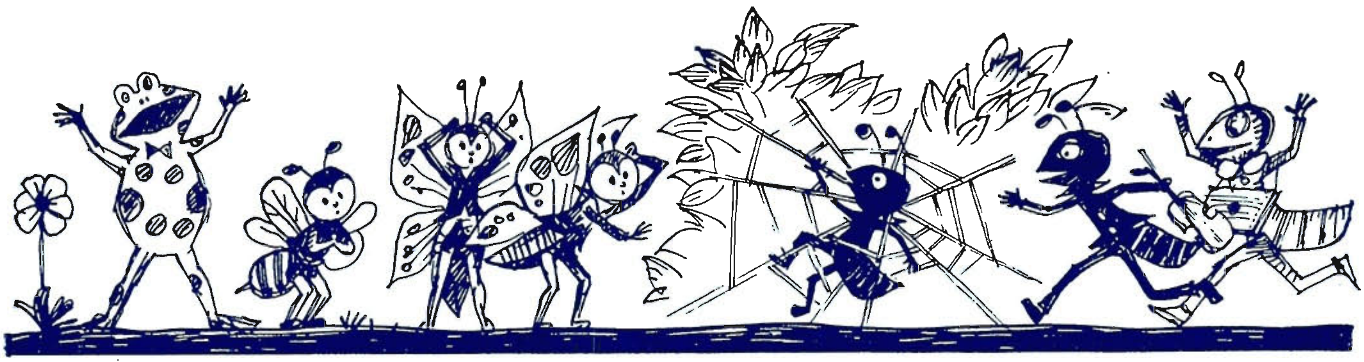
КОНИК

Я ж кажу тобі, не плач!
Ще ходім шукати,
Щоб почув він, голосніш
Треба нам гукати.

КОРОЛЕВА

Пошукаємо його
В лузі над рікою.
Я швиденько полечу,
Ви ж ідіть за мною!





(Королева з почтом відлітає, за ними стрибають Коник і Цвіркун. З-за кущів чути скрипку Цвіркуна: „Ці-ір! ці-ір!" Перед павутину вистрибує малий Цвіркунчик, прислухається, радісно гукає):

ЦВІРКУНЧИК

Це мій тато — чую я!
Він мене шукає.
Чую — й Коник разом з ним
На цимбали грає.

(Кидається до кущів, де павутина)

Тату! Татоньку! Отут!
Тут я, між кущами...

(Попадає в павутину)

Ой, не можу ворухнуть
Аніяк ногами!

ЖАБКА *(злякано)*

Ква-ква-ква! Сюди летіть
Рятувать хлопчину,
Бо нізащо пропаде
Він у павутині!

(Влітають малі Метелики, кидаються до Цвіркунчика, але бояться доторкнутись до павутини)







МЕТЕЛИК 1.

Горе нам! Він у тенетах
Павука страшного!

МЕТЕЛИК 2.

Як же нам порятувати
Цвіркуна малого?

БДЖІЛКА *(влітає)*

От і лихо! Ой, біда!
Сітку як порвати?

БДЖІЛКА 2.

Не подужаєм самі, —
Треба всіх скликати!

(Відлітають. Вбігає Цвіркун, кидається до павутини, за ним Коник)

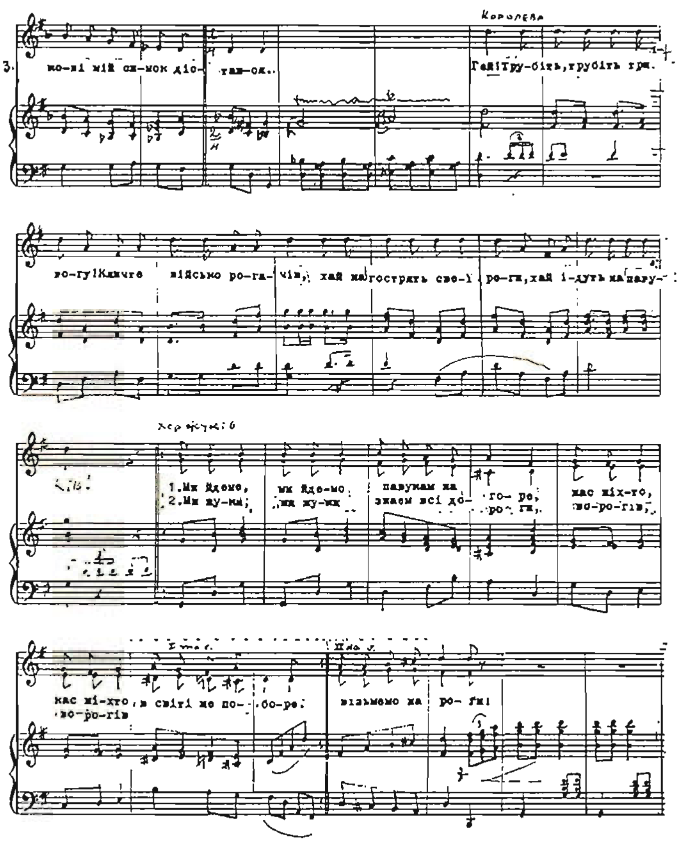
ЦВІРКУН

Цір! Синочку мій маленький!
Як же ти попався?
Чи ж я знав, що павукові
Мій синок дістався?!

(Цвіркунчик жалібно цвірчить, пробує вирватись. Всі заохочують його, але самі бояться підійти до павутини. З'являється Королева)

КОРОЛЕВА

Гей, трубіть, трубіть тривогу!
Кличте військо — Рогачів!





Хай свої нагострять роги,
Хай ідуть на павуків!

(Бабки-сурмачі трублять тривогу. Всі розступаються, входять військовим маршем Жуки-Рогачі)

ЖУКИ

Ми йдемо, ми йдемо
Павукам на горе!
Нас ніхто, нас ніхто
В світі не поборе!

Ми Жуки, ми Жуки
Знаєм всі дороги,
Ворогів, ворогів
Візьмемо на роги!

(Шикуються перед Королевою, маневрують, наставивши вперед роги до павутини, розривають її. Всі радіють. Цвіркунчик вистрибує в обійми тата Цвіркуна)

ЦВІРКУНЧИК *(весело)*

Я вже півня не боюся,
Я за тата схоронюся!

(Тим часом підходять Жуки. Бджілка подає йому меду)

Тут Жуки мене рятують,
Бджоли медом нагодують.

(Всі радіють, вітають. Бабки-сурмачі трублять „увагу")

КОРОЛЕВА

Дуже дякуємо вам,
Нашим славним воякам,
Врятували ви дитину
Із страшної павутини.

ВСІ

Слава! Слава всім Жукам,
Нашим славним воякам!
Слава! слава! слава!

ЦВІРКУН

І ми дякуємо всім,
І великим і малим!
І, щоб ви забаву мали,
Ми заграємо в цимбали.

МЕТЕЛИКИ

Ах-ха-ха-ха! Ха-ха-ха!
Маємо забаву!

4.







БДЖІЛКИ

Жу-жу-жу-жу! Жу-жу-жу!
У танок на славу!

ДЖМІЛЬ *(визирає з нірки)*

Ви чого сюди зібрались?
Коло мене розкричались?

(Показує, зідхаючи, що він хворий)

Охо-хо-хо! Хо-хо-хо!
Охо-хо-хо! Хо-хо-хо!

МЕТЕЛИКИ

Хочемо і вас прохати,
На забаву завітати.
Аха-ха-ха! Ха-ха-ха!
Аха-ха-ха! Ха-ха-ха!

БДЖОЛИ

Будуть Бджоли танцювати,
Підківками вибивати.
Жу-жу-жу-жу! Жу-жу-жу!
Потаємно вам скажу!

КОНИК

Будуть скрипка і цимбали,
Щоб ви добре погуляли.
Цірі-цірі! Тері-тері!
Будем грати до вечері!



ДЖМІЛЬ

Я не хочу танцювати,
Мушу ноги лікувати.
Як же тут мені гулять?
Ноги так мені болять!

(Ховається в нірку)

КОНИК

Дядько Джміль всіх налякав!
Я від страху аж охляв.
Хай же спить, як хоче спать —
Ми всі будемо гулять!

ВСІ

Хай він спить, як хоче спать —
А ми будемо гулять!

МЕТЕЛИКИ

(Виходять наперед, стають перед Королевою)

Ми метелики легенькі,
Раді скрізь літати,
Наші ніженьки маленькі
Хочуть танцювати.

Королеві наш поклін!
Всій громаді слава!
Бо не кожен день бува
Нам така забава.

(Танцюють посередині. Решта дивиться. Королева апльодує)

КОРОЛЕВА

Браво, браво, любі діти,
Гарний ваш таночок!
Бджоли хай тепер танцюють
І Цвіркун - синочок.

БДЖОЛИ

Крильця наші золоті
Носять нас до квітів
Солоденький мед збирать
Навесні і вліті.

Королеві наш поклін,
Слава всій громаді!
Ми із вами з усіма
Відпочити раді.



(Танцюють навколо Цвіркунчика. З нірки вилазить Джміль і нишком приєднується до танців)

БДЖІЛКА 1.

Гляньте! Гляньте, Джміль старий
Крутиться із нами!
Та ще й дрібно витина
Хворими ногами.

МЕТЕЛИКИ

Ха-ха-ха-ха! Ха-ха-ха!
Хворими ногами!

(Бджілки жартуючи танцюють навколо Джмеля. Раптом спиняються, злякано дивляться вгору — накрапає дощ)

БДЖІЛКА 2.

Ой, ой! Дощик накрапає,
Треба нам тікати,
Бо як крилечка намокнуть,
Годі нам літати!

(Бджілки відлітають одна за одною. Метелики ховаються біля квіток. Джміль тікає в нірку. Королева поважно відлітає до ставка, прощаючись з усіма. Цвіркунчик розгублено стоїть посеред сцени. Коник і Цвіркун перестали грати. Жуки, взявшись у боки, стають навколо Цвіркунчика)

ЖУК 1.

Поки дощик невеликий,
Догравайте нам, музики!
Як усі вже повтікали,
Просторіше і нам стало!

(Цвіркун і Коник знову грають, пританцьовуючи й собі. Із ставка вилазить Жабка і стрибає наперед)

ЖАБКА

І я з вами потанцюю,
На пісочку потупцюю —
Отак, отак! Квак! Квак!
Отак, отак! Квак! Квак!

(Незграбно танцює то з Жуками, то з Цвіркунчиком. Метелики весело б'ють у долоні, сміються. Королева привітно махає рукою. Бабка, що тримає парасоль, відсуває його набік і показує Королеві знаками, що дощу вже немає. Королева дає знак, що можна вже верта-





тися Бджілкам. Цвіркунчик перестає грати, радісно підстрибує)

ЦВІРКУН

О!.. Вже сонце знову сяє,
Нам просушує стежки,
Вітер гарно повіває —
Час додому нам іти.

(Коник також перестає грати. Жуки, Жабка і Цвіркунчик спиняють свій танок. Жабка задихана обмахується якимсь листком, щоб прохолодитись. Метелики тим часом кидаються до Цвіркуна, благаючи)

МЕТЕЛИКИ

Почекайте — не спішіть,
З нами погуляйте!
На прощання, просим вас,
Трохи ще заграйте!

(На сцену весело вилітають Бджілки, також оточують Цвіркуна, прохають)

БДЖІЛКИ

Нам так весело було
З вами тут гуляти!
Дуже просим — не спішіть
В рідний дім вертатись.



(Цвіркун безпорадно крутиться серед них, кличе знаками до себе Коника, щоб уговорив Бджілок. Коник, ударивши у цимбали, притягає увагу Бджілок до себе, ґалянтно вклоняючись, говорить до них)

КОНИК

Вибачайте, Бджілоньки,
Що кінець на тому,
Поки сонечко не сіло,
Треба йти додому.

(Бджілки журяться, просять ще пограти, Метелики перегороджують дорогу Цвіркунові й Коникові. Малі Метелики не пускають малого Цвіркунчика. Цвіркунчик сумно розводить лапками, втирає сльози. Жуки схиляють свої роги, Жабка жалібно квакає, б'є себе в груди. Джміль обережно вилазить із нірки, розгублено дивиться то на того, то на того, а далі й собі починає втирати сльози. Королева дає знак Цвіркунові наблизитись до неї. Сурмачі трублять. Цвіркун вклоняється на всі боки)

ЦВІРКУН

До побачення вам, друзі!
Дуже дякуємо всім!
Ми ж матусю нашу в тузі
Звеселити поспішім.

КОРОЛЕВА

До побачення, музики,
Завітайте ще колись!

(До Цвіркунчика)

Ти ж рости, рости великий!
Тільки півня бережись!

(З притиском повторює, сварячись пучкою)

Тільки півня бережись!

МАЛІ МЕТЕЛИКИ

І ти дома не барись,
Ще приходь до нас колись —
Потанцюєм,
Політаєм
Політаєм,
Серед квітів запашних!

ЦВІРКУНЧИК

Уклоняюсь королеві,
Дуже дякую Жукам,
Всім Метеликам, Джмелеві,
Жабці й любим Бджілонькам.





Не забуду вас ніколи,
Не забуду, друзі, вас!
Як мене порятували —
Пам'ятатиму весь час.

(Всі зворушені. Прощаються, стаючи так, щоб було видно Королеву посередині на підвищенні ставка, і Цвіркуна з Коником і Цвіркунчиком перед нею. Жабка і Джміль можуть бути на передньому пляні. Решта стоїть так, щоб вийшла гарна жива картина. Сурмачі неголосно трублять, щоб було чути слова)

ЦВІРКУНЧИК

До побачення!

МЕТЕЛИКИ

Бувайте!

БДЖІЛКИ

Ми ждемо!

ЖУКИ

Не забувайте!

ВСІ

До побачення,
Бувайте!
Ми ждемо,
Не забувайте!

З А В І С А.

Примітка: П'єску можна закінчити танцем Жабки з Цвіркунчиком і Жуками, якщо шкільна сцена невелика і не дозволяє провести фінальної картини. Якщо виконавців небагато, можна ролі поєднати (напр., Бджілка 1 і 2 чи Метелик 1 і 2).



ЯКІ БУКВИ ВПИСАТИ?

К	С	Р	Л	Р	М	М	Р
Т	К	К	К	К	К	Й	Й

Які букви треба вписати в середню кліточку, щоб було вісім слів, кожне з трьох буков?

НАЗВИ РОСЛИН

Знайдіть у цих словах назви рослин:

Нас затримали на вечерю.
Подорож Адама була довга.
Свіже печиво смакує.

ЗАГАДКА

З кімнати, з парку, з лісу, з лук
зникаю я, як прийде звук:
як чути пісню, галас, гук,
як чути гамір, шум і грюк.

Коли ж затихне пісня й слово,
коли замре останній звук,
тоді до вас приходжу знову,
не жду запросин і принук.

***

То правда. Прийде без принуки,
коли замруть останні звуки.
Коли нема вже грому й грюку,
коли не чуть, як десь хтось дише,
не шарудить у шпарці миша —
приходить і панує ТИША.

Г. Чорнобицька

ЗАГАДКА

Хоч маю вухо
— Не слухаю,
І нікудишній я
Без вуха.

РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК І РОЗВАГ

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК У „ВЕСЕЛЦІ" за ЧЕРВЕНЬ-ЛИПЕНЬ, ц. р.: НАЗВИ ПТИЦЬ: качка, чайка, кіс, сова, мева, суп, орел, кавка, ворона. **ЖАРТІВЛИВІ ПИТАННЯ:** а) дірку: б) до ля; в) сорока; г) викреслити букву „о" й вийде „зеро". **ЗАГАДКА:** луна (відгомін, ехо).

Сценарій і текст: *Р. ЗАВАДОВИЧ*
Scenario and story: R. ZAVADOVYCH

Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ
Illustrations: P. CHOLODNY

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК — ІСТОРИЧНА КАЗКА

UKRAINIAN TALE — BOHDAN, KOZAK-SORCERER

РОЗДІЛ XL: ЗРАДНИК

CHAPTER XL: TRAITOR



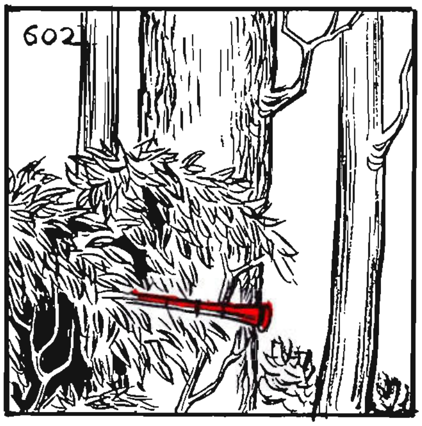
Побоюючись кари за смерть Бартоша, Рох утік з польського табору.

Rokh fled from the Polish camp afraid that he might be punished for Bartosh's death.



У лісі почув якісь людські голоси й сховався за скелю.

Hearing voices in the woods he hid behind a rock.



Нараз із-за стовбура дуба висунулася цівка рушниці і залунав владний голос: — Ти хто?

Suddenly, the muzzle of a gun appeared from behind an oak stem and he heard the commanding voice: "Who are you?"



Так Рох несподівано попав у руки козацької стежі.

Unexpectedly, Rokh found himself captured by the Kozak sentry.



Рох подумав, що треба рятувати життя, і голосно промовив: — Заведіть мене до полковника Богдана!

Rokh, fearing for his life, pleaded in a loud voice: "Take me to Colonel Bohdan!"



Рох упав перед Богданом на коліна: — Даруй життя, шляхетний козаче! Я відплачуся козацькому військові вірною службою.

Rokh fell to his knees before Bohdan: "Spare my life, noble Kozak! I will repay with loyal service to the Kozak army."

(Продовження буде)

(To be continued)